
Fylkesutvalgets behandling av sak 14/2021 i møte den 02.02.2021:

Vedtak:

1. Fylkesutvalget støtter i hovedsak Distriktnæringsutvalgets (NOU2020:12) innstilling og anbefalinger, og ber om at regjeringen, gjennom konkrete forslag til vedtak, følger opp utvalget sitt arbeid.
2. For å nå målet om et variert næringsliv og levende og bærekraftige lokalsamfunn over hele landet, er det viktig å legge et helhetlig perspektiv til grunn. Fylkesutvalget vil derfor se høringsuttalelsen til distriktnæringsutvalget og NOU2020:15 (Demografiutvalget) – som har senere høringsfrist - i sammenheng.
3. Fylkesutvalget støtter utvalgets anbefaling om endringer i inntektssystemet for kommunene. Dette innebærer blant annet å gi distriktskommuner som avstår verdifulle naturressurser til storsamfunnet, en større andel av verdiskapingen som følger av slik bruk. Dette vil være et incentiv for kommunene for å bidra til mer naturressursbasert verdiskaping og slik bidra til grønn omstilling. Mål om bærekraft tilsier at kommuneøkonomien i større grad må bygge på egne innsatsfaktorer.
4. Fylkesutvalget støtter utvalgets anbefaling om å legge brukertall i stedet for innbyggertall til grunn ved lokalisering, dimensjonering og finansiering av offentlige tjenester og offentlig infrastruktur.
5. Fylkesutvalget støtter utvalgets anbefaling om å legge til rette for at næringslivet i distriktene skal få tilgang til arbeidskraft med relevant kompetanse. blant annet gjennom Desentraliserte fag- og høyskoletilbud må derfor prioriteres og videreutvikles. Herunder også legge til rette for mulighet til å kombinere jobb og høyere utdanning, hvor studieløpet i større grad kan tilpasses næringsstruktur med for eksempel sesongvariasjoner, samt gode muligheter for etterutdanning. Staten må sikre dette både gjennom finansieringssystemet for fagskoler, universiteter og høyskoler og forankre dette i oppdragsbrevene.
6. Velfungerende infrastruktur er helt avgjørende for arbeids- og næringslivet i distriktene, herunder digital infrastruktur. Utvalgets anbefaling om økt statlig engasjement i utbygging av digital infrastruktur støttes. Fylkesutvalget vil i tillegg påpeke at det bør vurderes om fritidsboliger kan tas inn som kriterium i ordningen for støtte til bredbåndsutvikling.

7. Fylkesveiene utgjør er en avgjørende del av infrastrukturen, både for næringsliv, innbyggere og besøkende. Innlandet fylkeskommune har ansvaret for nær 7000 km veg. Fylkesutvalget er bekymret for konsekvensene for trafikksikkerhet og framkommelighet av at på fylkesvegene og mener de må prioriteres høyere med statlige midler. for lavt når det gjelder statlige midler til vedlikehold av fylkesvegene. ¾ av dødsfallene på vegene i Innlandet i 2020 skjedde på fylkesvegene.

8. Bompengefinansiering av veiutbygging gir særlig uheldige utslag for innbyggere og næringsliv i distrikter der det ikke er reelle alternativer til å benytte bil. Fylkesutvalget vil anbefale at det søkes andre finansieringsformer og heller ikke benytte denne ordningen til trafikksikkerhetstiltak. Ordningen gir også urimelige belastninger for enkelte. Bompengainnkrevning på strekninger uten trengsel fører også til mindre bruk av nye, trafikksikre veger, ved at bilistene velger alternativer. Fylkesutvalget vil derfor anbefale at det søkes å finne andre finansieringsformer for strekningsvise bompengeprojekter hvor det ikke er hensiktsmessig å benytte bompenger til trafikkregulering.

9. Fylkesutvalget understreker viktigheten av tilgang til egnede boliger i distriktene, og ser at dette er en rekrutteringsutfordring for mange bedrifter, spesielt i sentralitet 5 og 6. For å sikre tilgang til egnede boliger må kommunene ha mulighet til å ta i bruk effektive virkemidler. Husbanken må ha en aktiv rolle og boliglånsforskriften må legge til rette for utbygging også i områder der markedsverdi er lavere enn byggekostnad.

10. Regionale utviklingsaktører må få større handlingsrom og økonomiske virkemidler for å styrke næringsutvikling i distriktene. Dette støttes, og fylkesutvalget vil påpeke at statlige regionale utviklingsmidler har vært svært sentralt i arbeidet med næringsutvikling og utvikling av bostedsattraktivitet i Innlandets distriktskommuner. Dette støttes, og fylkesutvalget vil påpeke at statlige regionale utviklingsmidler har vært svært sentralt i arbeidet med næringsutvikling i Innlandets distriktskommuner. Disse midlene bør må derfor styrkes.

11. Fylkesutvalget støtter utvalgets anbefaling om et verdiskapingsprogram i distriktene rettet inn mot bedrifter med høy andel av ansatte med høyere utdanning. Det forutsettes at dette underlegges regionalpolitisk styring.

12. Differensiert arbeidsgiveravgift har vist seg å være et meget viktig distriktpolitisk virkemiddel, ikke minst for å tiltrekke seg nøkkelkompetanse. Fylkesutvalget støtter derfor videreføring av denne ordningen, og anbefaler at det vurderes å styrke ordningen i områder med store utfordringer utenfor Nord-Norge, slik som i Innlandet fylke. Innlandet

fylkeskommune mener det også er viktig at virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte videreføres som virkemiddel for å sikre konkurransekraft for norsk næringsliv og sikre norske arbeidsplasser. Ordningen må minimum videreføres med dagens områdeavgrensning og med andel for støtte på dagens nivå.

13. Fylkesutvalget støtter utvalgets anbefaling om utflytting av statlige arbeidsplasser for å motvirke sentralisering og bidra til et mer variert arbeidsliv i distriktene. Det forutsettes også at ledelsen i utflyttede selskaper skal arbeide ut fra selskapets lokasjon og ikke sentraliseres.

14. Fylkesutvalget vil peke på stimuleringsordninger som rettes mot distriktsområder i nord. Slike ordninger må vurderes også for andre distriktsregioner i landet med for områder i Innlandet som har tilsvarende utfordringer.

15. Fylkesutvalget ønsker å trekke frem den sterke avhengigheten mellom næringsutvikling og befolkningsutvikling i distriktene og anbefaler at dette får enda mer fokus i næringspolitikken. Næringspolitiske virkemidler rettet mot distriktene bør i enda større grad fokusere på bosetting som målsetting.

16. Det er av regjeringen igangsatt arbeid med en rekke strategier: Strategi for småbyer, strategi for kysten, strategi for fjellregionen og innlandet, strategi for desentralisert og fleksibel utdanning. I tillegg jobber en rekke utvalg med tema som er svært viktige for samfunnsutviklingen i Innlandet fylke – minerallovutvalget, inntektssystemutvalget og generalistkommuneutvalget. Innlandet fylkeskommune vil arbeide intensivt politisk og administrativt med innspill og oppfølging.

17. Fylkesutvalget vil understreke betydningen av primærnæringene for bosetting i distriktene. Små og mellomstore bruk må særlig sikres overlevelse så ikke fagmiljø forvitrer. Fylkesutvalget vil påpeke viktigheten av næringsmiddelindustrien og betydningen lokal foredling av naturressurser har for bosetning og verdiskapning.

Behandling:

Per-Gunnar Sveen (Ap) fremmet forslag til nytt punkt 9 på vegne av Ap og Sp:

(øvrige punkter forskyves)

Fylkesutvalget understreker viktigheten av tilgang til egnede boliger i distriktene, og ser at dette er en rekrutteringsutfordring for mange bedrifter, spesielt i sentralitet 5 og 6. For å sikre tilgang til egnede boliger må kommunene ha mulighet til å ta i bruk effektive virkemidler.

Husbanken må ha en aktiv rolle og boliglånsforskriften må legge til rette for utbygging også i områder der markedsverdi er lavere enn byggekostnad.

Kari-Anne Jønnes (H) fremmet tillegg til punkt 11 slik:

Innlandet fylkeskommune mener det også er viktig at virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte videreføres som virkemiddel for å sikre konkurransekraft for norsk næringsliv og sikre norske arbeidsplasser. Ordningen må minimum videreføres med dagens områdeavgrensing og med andel for støtte på dagens nivå.

Truls Gihlemoen (FrP) fremmet slikt forslag:

1. Fylkesutvalget ser at statens i alt for mange tilfeller blander seg inn lokale saker og fratrar kommunene det lokale selvstyret. Fylkesutvalget anbefaler derfor at stortinget støtter FrP sitt representantforslag om å frata statsforvalteren og statens vegvesen innsigelsesretten i arealsaker. Kommunene bør begrense sin inngripen på privat eiendom, men også gis større frihet til å disponere områdene de råder over.

2. Fylkesutvalget er positive til en liberalisering av bygging i strandsonen for å øke attraktiviteten for innbyggere og næringsliv

3. Fylkesutvalget mener formuesskatten må fjernes for å gjøre norskeide bedrifter konkurransedyktige. En fjerning av formuesskatten vil trolig føre til at norskeide bedrifter i utlandet vil flytte hjem.

4. Fylkesutvalget mener begrensningen som i dag ligger på etablering av bilbasert handel er til hinder for næringsutvikling og bosetting i distriktene, og anbefaler at denne begrensningen oppheves.

5. Fylkesutvalget mener at verneinteresser i for stor grad går ut over næringsinteresser i distriktene. Bygningsvern, vern av vassdrag og vern av skog, er eksempler på verneinteresser som er til hinder for naturlig og nødvendig utvikling av distriktene. Fylkesutvalget anbefaler derfor at krav om vern mykes opp.

6. Fylkesutvalget ser med bekymring på hvordan mangelfull infrastruktur rammer distriktsnæringene hardt. Hyppige strømbrudd, manglende tilgang til høyhastighets internett, dekningsmangler på mobilnettet og et fylkesvegnett i dårlig forfatning utgjør en betydelig konkurranseulempe for distriktsnæringene. Fylkesutvalget anbefaler at kommuner og fylkeskommuner i større grad bruker sitt eierskap i nettselskapene til å sikre stabile

leveranser av digital infrastruktur. Vegeier må i større grad ta ansvar for tilstrekkelige investeringer i et forsvarlig og konkurransedyktig vegnett også i distriktene. Fylkesutvalget mener det bør etableres en bredbåndsgaranti som sikrer tilgang til høyhastighets internett.

7. Tilgang til rett kompetanse i arbeidsmarkedet er mange steder en utfordring.

Fylkesutvalget vil peke på at flere utdanningsinstitusjoner også for høyere utdanning i distriktene ses på som en nødvendighet for å forhindre fraflytting og sikre tilflytting.

Fylkesutvalget anbefaler at stortinget etablerer Innlandsuniversitetet.

Votering:

Forslag fremmet av Gihlemoen (FrP) falt med en stemme.

Innstillinga fra hovedutvalg for næring: Enstemmig vedtatt.

Nytt punkt 9 fremmet av Sveen (Ap): Enstemmig vedtatt.

Tillegg punkt 11 (nytt punkt 12) fremmet av Jønnes (H): Enstemmig vedtatt.
